

трансформацій. Актуальність дослідження зумовлена зростанням потреби у створенні безпечних, інклюзивних і розвиткових просторів, де молодь може набувати досвіду демократичної участі, соціальної відповідальності та активного громадянства. Молодіжні центри розглядаються авторами як багатofункціональні платформи, що поєднують освітні, волонтерські, культурні та комунікативні практики, спрямовані на розвиток критичного мислення, лідерських якостей, соціальної активності та здатності до конструктивної взаємодії в громаді.

У межах дослідження проаналізовано структурні та функціональні особливості молодіжних центрів, їхній вплив на формування громадянської компетентності, а також чинники, що визначають ефективність їхньої діяльності. Особливу увагу приділено взаємозв'язку між участю студентської молоді в діяльності центрів та розвитком таких компонентів громадянської компетентності, як правосвідомість, соціальна відповідальність, уміння працювати в команді, здатність до ініціювання соціальних змін.

Висвітлено роль партнерства між молодіжними центрами, закладами освіти, органами місцевого самоврядування та громадськими організаціями, що підсилюють можливість молоді щодо участі в суспільному житті. Результати дослідження підтверджують, що системна діяльність молодіжних центрів сприяє підвищенню рівня громадянської активності, формуванню демократичних цінностей і розвитку компетентностей, необхідних для відповідальної участі в житті громади.

***Ключові слова:** молодіжний центр, студентська молодь, громадянська компетентність, соціальна активність, демократична участь, молодіжна політика, громадянське виховання.*

УДК 378.147:378.011.3-057:316.46

USE OF INTERACTIVE TEACHING METHODS IN THE PROCESS OF FORMING LEADERSHIP COMPETENCE OF FUTURE EDUCATORS

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Олена Коркішко

кандидат педагогічних наук, доцент,
E-mail: korkishko.l.g@gmail.com
ORCID 0000-0001-7341-2610
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Україна

Olena Korkishko

Ph. Din Pedagogy, Associate Professor,
E-mail: korkishko.l.g@gmail.com
ORCID 0000-0001-7341-2610
SHEI "Donbas State Pedagogical University", Ukraine

Антон Дрига

здобувач 3 курсу третього

Anton Dryha

getter of the 3st year of the third

(освітньо-наукового) рівня вищої освіти освітньої програми «Освітні, педагогічні науки»
E-mail: krendelfox94@gmail.com
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Україна

(educational and scientific) level of higher education of the educational program “Educational and Pedagogical Sciences”
E-mail: krendelfox94@gmail.com
SHEI “Donbas State Pedagogical University”, Ukraine

ABSTRACT

The article examines interactive teaching methods and emphasizes that they stimulate interest, motivate learners to engage in active educational activities, promote the formation of a positive self-concept, increase self-confidence, develop organizational and communication skills, the ability to listen to others, respect alternative opinions, avoid conflicts, find compromises, strive for dialogue, build constructive relationships within a group, as well as critical thinking, creativity, independence, activity, and the ability to take responsibility. All these factors contribute to the development of leadership competence and further professional self-realization. The article highlights effective interactive teaching methods that foster the formation of leadership competence: the brainstorming method, round table, group and panel discussions, blitz polling (the interactive game “Microphone”, etc.), case analysis (illustrative situations, assessment situations, practice situations, analysis of specific cases, educational and creative tasks, designing non-standard virtual situations, educational projects, intervision, the Delphi method, case method, case study method, incident method, collective solving of creative tasks, business and role-playing games, mind maps, trainings, scribing, workshops, storytelling method, the Six Thinking Hats method, the World Café, and others. The article presents an interactive teaching method – the online workshop “Strategic Leadership”, which helped participants gain knowledge about the essence of the phenomenon of leadership in the educational space, current issues and requirements for a modern leader in an educational organization, methods of identifying one’s own leadership potential, mastering persuasion skills, the ability to organize teamwork, effective interaction with the social environment, etc., thus contributing to the development of leadership competence.

Key words: leadership competence, interactive teaching methods, future educators, institution of higher education.

Актуальність теми. Якісна освіта є важливим ресурсом розвитку вітчизняного суспільства. Тому одним з основних завдань підготовки здобувачів вищої освіти, яке обумовлене впровадженням нової парадигми освітньої діяльності, необхідністю використання інтелектуально-творчого потенціалу особистості в професійній діяльності, є забезпечення об’єктивності, прозорості та гнучкості системи якості вищої освіти, використання в освітньому процесі активних та інтерактивних технологій навчання, що конструюються з форм, методів, засобів, які відповідають інтересам і запитам здобувача. Ідеться про створення сприятливих умов у закладі вищої освіти (далі – ЗВО) для

поступового розвитку внутрішнього потенціалу особистості, лідерських якостей, що впливає на конкурентоздатність її діяльності, професійний зріст та формування цілого комплексу загальних і спеціальних компетентностей, зокрема й лідерської.

Аналіз низки офіційних документів, таких як закони, звіти, стратегії, доктрини, концепції, програми, аналітичні матеріали, уможливив з'ясувати, що освітня діяльність закладів освіти має бути спрямована на формування лідерської компетентності майбутнього фахівця. Так, на необхідності формування в здобувачів лідерської компетентності наголошено в «Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки» та зазначено, що «заклади освіти повинні диверсифікувати освітні пропозиції та оновлювати зміст освіти з метою задоволення зростаючих потреб у розвитку інноваційного та критичного мислення, підприємницьких та лідерських навичок, розвивати гнучкі освітні траєкторії на основі студентоцентрованого підходу» (Стратегія розвитку вищої освіти в Україні, 2022).

Отже, аналізуючи виклики, що стоять перед сучасною освітою, зміни парадигми навчання зі знанневої на компетентнісну, підкреслимо, що лідерську компетентність виокремлюють як певну наукову одиницю. Англійською лідер – *agents of change*, тобто агент змін, який може вести за собою, надихати інших робити краще й більше, мотивувати людей, створювати можливості для змін тощо. Щоб стати таким лідером, важливо формувати лідерську компетентність на етапі навчання майбутніх фахівців у ЗВО, причому роботу треба розпочинати з перших днів навчання.

Зауважимо, що формування лідерської компетентності передбачає застосування інтерактивного навчання як важливого напрямку вдосконалення підготовки майбутніх педагогів й обов'язкової умови ефективної реалізації компетентнісного підходу.

Ураховуючи вищевикладене, проведення дослідження щодо використання методів інтерактивного навчання в процесі формування лідерської компетентності майбутніх педагогів є надзвичайно актуальним. Це уможливило вивчення наявних методів навчання та вдосконалює їх, ураховуючи специфіку підготовки сучасного педагога-лідера. Так само, упровадження методів інтерактивного навчання в освітній процес ЗВО допоможе здобувачам оцінити власні здібності, уможливить визначити своє місце та напрям майбутньої професійної кар'єри, відкриє нові шляхи для підготовки висококваліфікованих фахівців, формування в них лідерської компетентності, що є важливим для стійкого розвитку вітчизняного суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема лідерства в науці має різнобічну інтерпретацію, відповідно до мети та завдань різних наукових галузей – соціології (М. Логунова, С. Садова, Н. Сушик та ін.), психології (Ю. Александров, Т. Гура, В. Гончаров, А. Книш, Б. Новиков, О. Романовський, Н. Сушик, С. Яблонський та ін.), педагогіки (Д. Алфімов, О. Бортникова, С. Білецький, Д. Волківська, Б. Головешко, В. Кондратьєва, А. Кузьмінський, В. Омеляненко, Л. Сергєєва, М. Хромей, В. Ягоднікова та ін.).

Широке обговорення проблеми формування лідерської компетентності знайшло своє відображення в дослідженнях вітчизняних науковців: структура лідерської компетентності педагога (А. Єрмоленко, О. Логвись, С. Нестуля, Г. Радчук, О. Хмизова та ін.), формування лідерської компетентності здобувачів у процесі професійної підготовки: освітній діяльності (Н. Белякова, І. Краснощок, А. Куриця, Д. Куриця, О. Маковський, Н. Мараховська, О. Романовський та ін.) та позааудиторній діяльності (Т. Децюк, А. Жукова, М. Лукашевич, Н. Семченко та ін.), вивчення лідерської компетентності майбутніх педагогів, що готуються для роботи в закладах освіти (Л. Кожушко, Н. Кононець, О. Коркішко, А. Коркішко, О. Нестуля, О. Пахаренко та ін.).

У педагогічних працях активно досліджено проблему інтерактивного навчання в процесі фахової підготовки у ЗВО: інтерактивні методи навчання у вищій школі (Д. Антюшко, В. Володавчик, Л. Сєногонова, Т. Сич, О. Скляр), лідерські особливості здобувачів вищої школи в системі інновацій навчального процесу (Л. Бондарчук), інтерактивні технології навчання у вищій школі (Н. Волкова, І. Гевко, О. Комар, Л. Пироженко, С. Сисоєва), вплив використання інтерактивних технологій на якість навчання майбутніх педагогів у ЗВО (О. Губар, І. Котяш, В. Спіцин), особливості інтерактивного навчання студентів у ЗВО (В. Демченко, Л. Колодіна, Л. Кібенко, М. Скрипник), удосконалення інтерактивного освітнього середовища засобами інформаційних технологій (С. Калаур), використання інтерактивних методів навчання в процесі підготовки майбутніх педагогів (А. Михалюк), особливості підготовки магістрів освіти засобами інтерактивних технологій (В. Павлова), активні й інтерактивні методи навчання (О. Пометун), інтерактивні методи навчання у вищій школі (О. Сікарчук) тощо.

Попри наявний науковий доробок, аналіз останніх досліджень і публікацій, проблема використання методів інтерактивного навчання в процесі формування лідерської компетентності майбутніх педагогів ще не була предметом спеціального дослідження в галузі професійної освіти.

Формулювання цілей (мета) статті, постановка завдання. Мета статті полягає в дослідженні проблеми використання методів інтерактивного навчання в процесі формування лідерської компетентності майбутніх педагогів.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Загальновідомо, що термін «інтерактивна педагогіка» чи «інтерактивне навчання» (від англ. interact: inter, – взаємний, act – діяти) – означає здатний до взаємодії, діалогу.

У науковій літературі зміст поняття «інтерактивна педагогіка», «інтерактивне навчання» у вищій школі (Д. Бибик, Н. Волкова, О. Комар, О. Пометун, Н. Побірченко, В. Ягоднікова та ін.) найчастіше розкрито так: інтерактивне навчання – навчальний процес, що ґрунтується на принципах гуманізації, демократизації, диференціації та індивідуалізації та становить соціально мотивоване партнерство, центром уваги якого є не процес викладання, а організована творча співпраця рівноправних особистостей на рівні суб'єкт-суб'єктної взаємодії (Ягодніков, 2009: 15), спеціальна форма організації

пізнавальної діяльності, що передбачає створення комфортних умов навчання, за яких здобувач відчуває свою успішність та інтелектуальну спроможність (Волкова, 2018: 13). Використовуючи термін «інтерактивна педагогіка», учені вбачають мету інтерактивного процесу в зміні та поліпшенні моделі поведінки його учасників та зазначають, що, «аналізуючи власні реакції та реакції партнера, учасник змінює свою модель поведінки і свідомо засвоює її, що дає змогу говорити про інтерактивні методи як процес інтерактивного виховання» (Пометун, 2004: 11), предметом цієї науки вважають побудову процесу цілеспрямованих взаємодії та взаємовпливу між суб'єктами процесу навчання (Бронзель, 2010).

Розглянувши методи інтерактивного навчання, підкреслимо, що вони стимулюють інтерес, мотивують здобувачів до активної освітньої діяльності, сприяють формуванню позитивної Я-концепції та вмінню аналізувати навчальну інформацію, творчо підходити до її засвоєння; стимулюють ріст упевненості у власних силах, розвиток організаторських і комунікативних здібностей, здатність слухати інших, поважати альтернативну думку, уникати конфліктів, знаходити компроміси, прагнути діалогу; формують уміння будувати конструктивні відносини в групі, визначати своє місце в ній; розвивають критичне мислення, креативність, самостійність, активність, уміння брати на себе відповідальність, сприяють зростанню успішності, що формує лідерську компетентність і скерує подальшу професійну самореалізацію.

Запровадження інтерактивних форм і методів в освітній процес ЗВО створює умови для виявлення та розкриття лідерських рис та якостей, формування лідерської компетентності майбутніх педагогів. До таких умов учені, педагоги-практики відносять: залучення здобувачів до організаторської діяльності; організацію спільної творчої діяльності викладача та здобувачів; надання викладачем можливості здобувачу (здобувачам) бути лідером у спільній діяльності; особистісно-орієнтовану взаємодію в системі «викладач-здобувач», «викладач-студентська група», засновану на принципах партнерства, довіри та поваги (Пономарьова, 2014); створення позитивного настрою для навчання, відчуття рівного серед рівних; забезпечення позитивної атмосфери в колективі для досягнення спільних цілей, усвідомлення особистістю цінності колективно зроблених умовисновків, можливості вільно висловити власну думку та вислухати свого товариша; викладач не є засобом «похвали і покарання», а є другом, радником, старшим товаришем (Пометун, Побірченко, Коберник, Комар, & Торчинська, 2008); можливість застосувати нові знання на практиці, досягати успіху (позитивне підкріплення); використовувати методи, які відповідають різним стилям і способам освітньої діяльності тощо.

Загально визнано, що єдиної класифікації інтерактивних форм і методів немає. Науковці (В. Мельник, І. Підласий, О. Пометун, О. Пишко, С. Сисоєва, М. Скрипник, О. Тіхобаєв та ін.) об'єднують їх у різні групи. Так, О. Пометун згрупувала кооперативне навчання (робота в парах, два – чотири – усі разом, робота в малих групах), колективно-групове навчання (мікрофон, мозковий штурм, навчаючи – вчусь, ажурна пилка), ситуативне моделювання (симуляції,

імітації, розігрування ситуації за ролями), опрацювання дискусійних питань (кейс-метод, займи позицію, зміни позицію, дебати, дискусія), С. Сисоєва виокремила технології розвитку здатності до аналітичної діяльності (кейс-метод, технології проблемного навчання, діалогові технології, метод проєктів, методи стимулювання творчої активності, творчі ситуації, навчально-творчі задачі) та навчання в співробітництві (навчання в малих групах, навчальний тренінг, метод мозкової атаки, метод «Дельфі», ігровий метод) (Сисоєва, 2011), М. Скрипник визначила інформаційні (передбачають використання способів діалогічної взаємодії учасників навчання для обміну матеріальними чи духовними цінностями), пізнавальні (використовуються для отримання нових знань, їх систематизації, творчого вдосконалення професійних умінь і навичок), мотиваційні (за допомогою яких кожен учасник освітнього процесу визначає власну позицію в ставленні до способів діяльності групи, певних учасників, самого себе), регулятивні (завдяки яким встановлюються та приймаються певні правила діалогічної взаємодії учасників навчання) (Скрипник, 2005).

Аналіз науково-практичного доробку вітчизняних науковців у галузі вищої школи уможливив виокремити ефективні методи інтерактивного навчання, що сприяють формуванню лідерської компетентності: метод «мозкової атаки», «круглий стіл», групова та панельна дискусія, бліц-опитування (інтерактивна гра «Мікрофон» тощо), ситуаційний аналіз (ситуації-ілюстрації, ситуації-оцінки й ситуації-вправи, аналіз конкретних ситуацій, навчально-творчі задачі, проєктування нестандартних віртуальних ситуацій, освітні проєкти, інтерв'ї, метод «Дельфі», кейс-метод, метод «кейс-стаді», метод «інциденту», колективне розв'язання творчих завдань, ділові та рольові ігри, інтелект-карти, тренінги, скрайбінг, воркшоп, метод сторителінг, метод «Six Thinking Hats» (шість капелюхів мислення), Світове кафе (The World Cafe) тощо.

У площині впроваджуваних в освітній процес ЗВО методів інтерактивного навчання щодо формування лідерської компетентності ефективним є воркшоп (workshop) (навчальний захід (нарівні із семінарами, курсами, майстернями), на якому учасники отримують знання самостійно; колективний навчальний захід, учасники якого отримують нові знання та навички в процесі динамічної групової роботи (Аніщенко, Баніт, Василенко, & Волярська, 2016: 18)), що сприяє високій інтенсивності групової взаємодії, активності, творчості, самостійності учасників, отриманню практичного досвіду.

Аналіз наукових джерел, певної кількості науково-практичних досліджень вітчизняних учених (О. Аніщенко, О. Баніт, Д. Волківська, О. Волосовець, О. Друганова, Ю. Ткаченко та ін.) уможливив виокремити основні характеристики воркшопу: завжди колективна робота, самостійне навчання групи, активне залучення та взаємодія всіх учасників, відповідальність за весь навчальний процес, оптимальна атмосфера та умови для процесу навчання створюються через ефект групової динаміки, головна мета – отримання індивідуального розв'язання конкретних завдань кожного його учасника, роль ведучого – модератор, максимум практики, запланований результат, учасники самі задають тему, цілі та темп роботи, організовують процес навчання,

заснований на особистих переживаннях й отриманому досвіді кожного з учасників (Аніщенко, Баніт, Василенко, & Волярська, 2016).

Так, на кафедрі педагогіки вищої школи ДВНЗ «ДДПУ» було проведено онлайн-воркшоп «Стратегічне лідерство» (модератори: аспірант спеціальності А1 Освітні науки А. Дрига (тема наукового дослідження «Педагогічні умови формування лідерської компетентності в майбутніх викладачів у закладі вищої освіти») та магістр спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки Є. Завалій (тема магістерського дослідження «Формування лідерської компетентності майбутніх педагогів в умовах магістратури») – науковий керівник О. Коркішко), що мав на меті обмін досвідом, актуалізацію знань здобувачів щодо лідерства, формування стратегії дій лідерів, набуття та вироблення навичок адекватної поведінки в певних соціальних ситуаціях, алгоритму розвитку лідерського потенціалу, розвиток організаторських і комунікативних здібностей, виховання успішного вчителя з розвинутими лідерськими, діловими якостями, підготовленого для самореалізації в сучасному світі.

Зміст (план) онлайн-воркшопу «Стратегічне лідерство»: вступ (створення невимушеної атмосфери для навчання; окреслення мети й очікуваних результатів; пояснення, що заплановано до виконання у відведений час; отримання зворотного зв'язку від здобувачів задля покращення взаємодії в процесі проведення воркшопу); вступна мінілекція з презентацією, що визначила актуальність проблеми щодо формування лідерської компетентності під час навчання у ЗВО; ознайомлення здобувачів з алгоритмом розвитку лідерського потенціалу, окреслення інтерактивних форм і методів подальшої роботи в заданому напрямку; колективне обговорення поставленої проблеми (лектор як модератор); практикум у вигляді ділової гри «Лідер – це я, лідер – це ти, лідер – це дія» (використання інтерактивних методів: мозковий штурм, вільний мікрофон, самопрезентація), виконання кожною групою завдань (малювання ментальної карти «Хто є лідером?», «Портрет лідера», «Плюси та мінуси лідера» тощо); групова дискусія «Що дозволяє нам впливати на думку інших людей? Чому люди підкоряються?» (дає повне уявлення про проблему, висвітлює її з різних боків, уможливує висловлення різноманітних думок, зокрема й альтернативних, стимулює активність); активне оцінювання учасників кожною групою за участю інших груп здобувачів за методом дебрифінгу.

Зазначимо, що під час проведення воркшопу здобувачі використовували знання та вміння, особистий досвід, отримані в процесі освітньої діяльності, та ділилися ними з іншими учасниками заходу, виказували власну думку на проблему та ставлення до неї. Модератори контролювали процес, спрямовували діяльність групи, турбувалися про те, щоб «учасники могли навчатися та бути продуктивними членами групи, і щоб група в цілому змогла стати середовищем інтенсивного навчання» (Ткаченко, 2019: 30).

Отже, метод інтерактивного навчання – онлайн-воркшоп «Стратегічне лідерство» – сприяв отриманню знань про сутність феномену лідерства в освітньому просторі, про актуальні проблеми й вимоги до сучасного лідера в освітній організації, про методи виявлення власного лідерського потенціалу, про

оволодіння навичками переконування, уміннями організації командної роботи, ефективної взаємодії із соціальним оточенням тощо, а отже, сприяв формуванню лідерської компетентності.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Зважаючи на результати дослідження, підсумовуємо, що через оптимальне використання різних методів інтерактивного навчання змінюються позиції педагога та здобувачів в освітній діяльності, перетворюючись в активну взаємодію між суб'єктами, що підвищує ефективність освітнього процесу, сприяє якісному засвоєнню інформації, розвитку ключових (hard skills і soft skills) навичок, створенню комфортних умов, де студент відчуває свою успішність.

Використання методів інтерактивного навчання в процесі формування лідерської компетентності майбутніх педагогів надає змогу дієвіше застосовувати освітній потенціал ЗВО, сприяє покращенню системи освіти, індивідуалізації освітнього процесу та вдосконаленню знань, активізації розумової діяльності, здатності здобувачів до вияву активності, рішучості, твердості, самостійності, упевненості, урівноваженості (коли цього вимагають обставини), умінню визначати пріоритети, брати на себе відповідальність, приймати самостійні, обдумані, правильні рішення для уникнення та попередження соціальних проблем, сприяє активній участі здобувачів у командній роботі, інтенсивному обміну досвідом і знаннями, можливості порівняти свої знання та дії з іншими, умінню координувати ці дії, набуттю навичок співпраці, колективного пошуку рішень тощо й як наслідок – успішна сформованість лідерської компетентності.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

Аніщенко, О.В., Баніт, О.В., Василенко, О.В., & Волярська, О.С. та ін. (2016). Особистісний розвиток дорослих у неперервній професійній освіті. Київ: ПООД НАПН України.

Бронзель, Л.А. (2010). Сутнісна характеристика інтерактивних технологій навчання. URL: http://tme.uio.edu.ua/docs/Dod/3_2010/Bronzel.pdf

Волкова, Н.П. (2018). Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навч.-метод. посібник. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, Україна.

Пометун О.І., Побірченко Н.С., Коберник Г.І., Комар О.А., & Торчинська Т.А. Інтерактивні технології: теорія та методика: посібник. Умань-Київ, Україна. URL: http://Interact_tehn_teor_met.pdf

Пометун, О. (2004). Активні й інтерактивні методи навчання: до питання про диференціацію понять. *Шлях освіти*. (3). 10–16.

Пономарьова, Г.Ф. (2014). Взаємодія викладача і студента у навчально-виховному процесі педагогічного ВНЗ. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*, (45). URL: <http://library.uipa.edu.ua/images/data/zbirnik/problemu45/6.pdf>

Сисоєва, С.О. (2011). Інтерактивні технології навчання дорослих: навч.-метод. посібник. Київ: ВД «ЕКМО», Україна.

Скрипник, М. (2005). Інтерактивне навчання: основні поняття. *Ігри дорослих. Інтерактивні методи навчання* / упоряд. Л.Галіцина. Київ: Ред. загальнопед. газ. 30–44.

Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки від 23 лютого 2022 р. № 286-р. Кабінету Міністрів України, 2022 р., № 286-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-r#Text>

Ткаченко, Ю.М. (2019). Воркшоп як формат підвищення кваліфікації. *Вісник Науково-методичного центру навчальних закладів сфери цивільного захисту*, (31). 28–31.

Ягоднікова, В.В. (2009). Інтерактивні форми і методи навчання у вищій школі: навч.-метод. посібник. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», Україна.

REFERENCES

Anishchenko, O.V., Banit, O.V., Vasylenko, O.V., & Voliarska, O.S. ta in. (2016). *Osobystisnyi rozvytok doroslykh u nepererivni profesiinii osviti*. Kyiv: IPOOD NAPN Ukrainy [in Ukrainian].

Bronzel, L.A. (2010). *Sutnisna kharakterystyka interaktyvnykh tekhnolohii navchannia* URL: http://tme.uomo.edu.ua/docs/Dod/3_2010/Bronzel.pdf [in Ukrainian].

Volkova, N.P. (2018). *Interaktyvni tekhnolohii navchannia u vyshchii shkoli: navch.-metod. posibnyk*. Dnipro: Universytet imeni Alfreda Nobelia, Ukraina [in Ukrainian].

Pometun O.I., Pobirchenko N.S., Kobernyk H.I., Komar O.A., & Torchynska T.A. *Interaktyvni tekhnolohii: teoriia ta metodyka: posibnyk*. Uman-Kyiv, Ukraina URL: http://Interact_tehn_teor_met.pdf [in Ukrainian].

Pometun, O. (2004). *Aktyvni y interaktyvni metody navchannia: do pytannia pro dyferentsiatsiiu poniat*. *Shliakh osvity*. (3). 10–16 [in Ukrainian].

Ponomarova, H.F. (2014). *Vzaiemodiia vykladacha i studenta u navchalno-vykhovnomu protsesi pedahohichnoho VNZ. Problemy inzhenerno-pedahohichnoi osvity*, (45). URL: <http://library.uipa.edu.ua/images/data/zbirnik/problemu45/6.pdf> [in Ukrainian].

Sysoieva, S.O. (2011). *Interaktyvni tekhnolohii navchannia doroslykh: navch.-metod. posibnyk*. Kyiv: VD «ЕКМО», Ukraina [in Ukrainian].

Skrypnyk, M. (2005). *Interaktyvne navchannia: osnovni poniattia. Ihry doroslykh. Interaktyvni metody navchannia* / uporiad. L.Halitsyna. Kyiv: Red. zahalnoped. haz. 30–44 [in Ukrainian].

Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022-2032 roky vid 23 liutoho 2022 r. № 286-r. Kabinetu Ministriv Ukrainy, 2022 r., № 286-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-r#Text> [in Ukrainian].

Tkachenko, Yu.M. (2019). *Vorkshop yak format pidvyshchennia kvalifikatsii*. *Visnyk Naukovo-metodychnoho tsentru navchalnykh zakladiv sfery tsyvilnoho zakhystu*, (31). 28–31 [in Ukrainian].

Yahodnikova, V.V. (2009). *Interaktyvni formy i metody navchannia u vyshchii shkoli: navch.-metod. posibnyk*. Kyiv: DP «Vyd. dim «Personal», Ukraina [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто методи інтерактивного навчання та підкреслено, що вони стимулюють інтерес, мотивують здобувачів до активної освітньої діяльності, сприяють формуванню позитивної Я-концепції та росту впевненості у власні сили, розвитку організаторських і комунікативних здібностей, здатності слухати інших, поважати альтернативну думку, уникати конфліктів, знаходити компроміси, прагнути діалогу, будувати конструктивні відносини в групі, розвивати критичне мислення, також сприяють креативності, самостійності, активності, умінню брати на себе відповідальність, що формує лідерські компетентності й подальшу професійну самореалізацію. Виокремлено ефективні методи інтерактивного навчання, що сприяють формуванню лідерської компетентності: метод «мозкової атаки», «круглий стіл», групова та панельна дискусія, блиц-опитування (інтерактивна гра «Мікрофон» тощо), ситуаційний аналіз (ситуації-ілюстрації, ситуацій-оцінки й ситуації-вправи, аналіз конкретних ситуацій, навчально-творчі задачі, проектування нестандартних віртуальних ситуацій, освітні проекти, інтерв'язі, метод «Дельфі», кейс-метод, метод «кейс-стаді», метод «інциденту», колективне розв'язання творчих завдань, ділові та рольові ігри, інтелект-карти, тренінги, скрайбінг, воркшоп, метод сторителінг, метод «Six Thinking Hats» (шість капелюхів мислення), Світове кафе (The World Cafe) тощо. Представлено метод інтерактивного навчання – онлайн-воркшоп «Стратегічне лідерство», що сприяв отриманню знань про сутність феномену лідерства в освітньому просторі, про актуальні проблеми і вимоги до сучасного лідера в освітній організації, методи виявлення власного лідерського потенціалу, про оволодіння навичками переконування, уміннями організації командної роботи, ефективної взаємодії із соціальним оточенням тощо, а отже, сприяв формуванню лідерської компетентності.

Ключові слова: лідерська компетентність, методи інтерактивного навчання, майбутні педагоги, заклад вищої освіти.

УДК 371.134:004.9

**DIGITAL TRANSFORMATION AS A STRATEGIC VECTOR FOR THE
ADVANCEMENT OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINE****ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ
ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ**

Vladimir Ivanchuk
Ph.D. in Philosophy
E-mail: dergen010@gmail.com
ORCID 0000-0001-5302-3511
SHEI «Donbas State Pedagogical
University», Ukraine

Володимир Іванчук
кандидат філософських наук,
E-mail: dergen010@gmail.com
ORCID 0000-0001-5302-3511
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет», Україна